

Viraston antamat lausunnot ajalla 17.8. - 9.9.2019

106/10.02.00/2019

MH § 140

1) Suunnitelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 29.8.2019 antaneet Kainuun ELY-keskukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO SUOMUSSALMEN POHJAVESIALUEIDEN LUOKITUKSIIN JA RAJAUKSIIN TULEVISTA MUUTOKSISTA

Kainuun ELY-keskus on julkaissut 1.7.2019 kuulutuksen Suomussalmen pohjavesialueiden määrittämisestä ja pyytänyt lausunnot Suomussalmen kunnalta, Kainuun liitolta sekä niiltä kunnilta, joiden vedenhankintaan tai maankäyttöön pohjavesialueen rajauksella tai luokituksella voi olla vaikutusta. Mikäli mielipiteissä tai lausunnoista ei ilmene luokitukseen vaikuttavia seikkoja, pohjavesialueiden tiedot tallennetaan ja päivitetään ympäristöhallinnon pohjavesitietojärjestelmään (POVET) ja pohjavesialue -paikkatietokantaan, jolloin muutokset astuvat voimaan.

Pohjavesialueiden rajauksesta ja luokittelusta säädetään vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) uudessa 2a luvussa, joka on tullut voimaan 1.2.2015. Lain mukaan ELY-keskukset vastaavat pohjavesialueiden kartoituksesta ja luokituksesta sekä pohjavesialuetiedon ylläpidosta. Lainsäädännön muutoksen myötä kaikkia aikaisemmin luokiteltuja pohjavesialueita tarkastellaan niiden suojelutarpeen ja vedenhankinnan käyttöön soveltuvuuden kannalta kuin ne määriteltäisiin ensimmäisen kerran. Lisäksi arvioidaan muodostuman pohjaveden vaikutusta erityisen tärkeiden pohjavesiriippuvaisten ekosysteemien kannalta.

1-luokkaan kuuluvat alueet ovat vedenhankintaa varten tärkeitä pohjavesialueita, joiden vettä käytetään tai on tarkoitus käyttää yhdyskunnan vedenhankintaan tai talousvetenä enemmän kuin keskimäärin 10 m³/vrk, tai yli viidenkymmenen ihmisen tarpeisiin, eli ne vastaavat aiemman luokituksen mukaisia I-luokan pohjavesialueita. 2-luokkaan luokitellaan muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat pohjavesialueet, jotka pohjaveden antoisuuden ja muiden ominaisuuksiensa perusteella soveltuvat 1-luokan mukaiseen käyttöön. E-luokkaan luokitellaan pohjavesialueet, joiden pohjavedestä jokin merkittävä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. Mikäli E-luokan pohjavesialue soveltuu myös vedenhankintaan, määritetään se 1E- tai 2E-luokkaan. Pohjavesialueluokat ilmaistaan jatkossa arabialaisin numeroin, jotta uusien säännösten perusteella luokitellut alueet voidaan erottaa aikaisemmin luokitelluista alueista.

Suomussalmen pohjavesialueiden luokituksessa on pääosin hyödynnetty aiemmin tuotettua aineistoa, kuten vedenhankintaselvityksiä ja pohjave-

situtkimuksia. Ennestään vähän tutkituilta III-luokan pohjavesialueilla on vuosina 2015–2018 tehty pohjavesiselvityksiä vedenhankinnallisten ominaisuuksien uudelleenarvioimiseksi. Tutkimukset jatkuvat kenttäkaudella 2019. Tämän lisäksi vuosien 2017 ja 2018 aikana on kartoitettu pohjavesiriippuvaisia luontotyyppisiä E-luokituksen toteuttamiseksi. Uudelleen rajatuilla pohjavesialueilla muodostuvan pohjavesimäärän laskennallisessa arviossa on käytetty sadantatietona Pesiön havaintoaseman vuosikeskiarvoa 705,1 mm/a ajalla 2008–2018.

Aiemmin luokitukselta poistettujen IV-luokan pohjavesimuodostumat on uudelleenarvioitu uudistuneiden luokituskriteerien valossa, ja niille on kohdistettu maastokäynnit pohjavesiriippuvaisten ekosysteemien kartoittamiseksi. Tarkastelun perusteella Suomussalmella ei ole sellaisia jo aiemmin pohjavesialueluokitukselta poistettuja muodostumia, jotka täyttäisivät tarkennetun pohjavesialueen määritelmän.

Kaikkiaan Suomussalmen kunnassa on 79 aiemmin määritettyä pohjavesialuetta, joista 71 luokitus ja raja-alue on nyt tarkastettu. Jatkoselvityksiä tehdään kenttäkaudella 2019 vielä kahdeksalla pohjavesialueella.

Lausuntopyynnön mukaan Suomussalmella on luokitus- ja raja-alueiden muuttamisen jälkeen jatkossakin 12 vedenhankinnallisesti tärkeäksi määritettyä pohjavesialuetta. Näistä kaksi on I-luokan alueita. Käsittelyssä olevien 71 pohjavesialueen joukossa on ollut 44 II-luokan aluetta, kun jatkossa vedenhankintaan soveltuvilla pohjavesialueilla tarkoitettuun 2-luokkaan osoitettaisiin 53 aluetta. Luokkaan 2E on määritetty 15 pohjavesiesiintymää. Viidestätoista III-luokan pohjavesialueesta luokituksessa poistetaan viisi.

Pohjavesialueiden luokitusmuutokset

Täydennyksenä lausuntopyyntöasiakirjaan todetaan, että GTK ja SYKE ovat yhteistyössä tehneet tuuli- ja rantakerrostumien valtakunnallisen inventoinnin vuosien 2005–2010 aikana. Inventoinnin kohteista seuraavat valtakunnallisesti arvokkaat tuulikerrostumien alueet sijaitsevat tarkastelluilla pohjavesialueilla:

Tuulikerrostuma	Pohjavesialue
Haapokangas, TUU-12-003, osa Luhtalamminsärkkä, TUU-12-010,osa	Hossankangas B Katiskansärkkä

Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa ovat seuraavat harjualueet osoitettu arvokkaaksi harjualueeksi ge -kohdemerkinnällä:

Arvokas harjualue (ge)	Pohjavesialue
Jysmäkangas-Pahamaailma Hepoharju Valkeaisen kangas-Puukkojärvi, Pitkä-Hoiluan harjualue, Saari-Hoiluan ja Huosiusjärven harjualue, Huosiusjärven-Hossan harjualue	Jysmäkangas Hepoharju Hossankangas A ja B

Korkealaisensärkkä
Omossinsärkkä
Pärsämönsärkkä
Syväjärvensärkkä, Ruunasärkkä
Ryötinsärkkä ja Suoronsärkkä
Öllörinsärkkä

Korkealaisensärkkä
Omossinsärkkä-Heinisärkkä
Pärsämönsärkkä A
Ruunasärkkä-Syväjärvensärkkä
Ryötinsärkkä
Öllörinsärkkä

Arvokkaille harjualueille on maakuntakaavassa annettu suunnittelumääräys: ”Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee erityisesti ottaa huomioon arvokkaan harjualueen geologiset ominaispiirteet ja maisemalliset arvot”.

Suomussalmen pohjavesialueiden luokitukseen tehdyt muutokset ovat perusteltuja. Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa pohjavesialueiden luokitusmuutokseen.”

Lisätietoja lausunnosta antaa suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen.
puh. 044 710 0864 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee annetun lausunnon tiedoksi.

Maakuntahallitus:

Maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.
